

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 464/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tdo 77/2019 z 25. marca 2020, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3 To 14/2019 z 19. marca 2019, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 37/2020 zo 7. mája 2020 a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 5 T 75/2018 zo 16. januára 2019, a takto

r o z h o d o l :

1. Konanie o ústavnej sťažnosti [REDACTED] v časti, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3 To 14/2019 z 19. marca 2019, z a s t a v u j e .

2. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

3. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu n e v y h o v u j e .

3. O odvolaniach rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 19. marca 2019 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d) a e) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) rozsudok okresného súdu zo 16. januára 2019 zrušil vo výroku o treste. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku krajský súd sťažovateľa odsúdil podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 5 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov. Odvolanie sťažovateľa krajský súd podľa § 319 Trestného poriadku zamietol. Proti rozsudku krajského súdu z 19. marca 2019 podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), h) a i) Trestného poriadku. Sťažovateľ popri vecných námietkach týkajúcich sa zistenia skutkového stavu, právnej kvalifikácie skutku, porušenia práva na obhajobu, rozporov vo výpovediach svedkov namietal, že krajský súd ako odvolací súd konal a rozhodoval v nezákonnom zložení, keďže člen odvolacieho senátu bol v uvedenej veci sudcom pre prípravné konanie – vykonával úkony a rozhodoval v prípravnom konaní.

4. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 25. marca 2020 rozhodol, že rozsudkom krajského súdu z 19. marca 2019 a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 31 ods. 4 Trestného poriadku v neprospech sťažovateľa. Rozsudok krajského súdu z 19. marca 2019 zrušil a zrušil aj všetky rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Najvyšší súd tiež podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku sťažovateľa vzal do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a určil, že väzba sa bude vykonávať v Ústave na výkon väzby [REDACTED].

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že v predmetnom trestnom konaní nebolo dokázané, že sa stal skutok, za ktorého spáchanie bol obžalovaný a uznaný za vinného. Konajúce súdy z vykonaného dokazovania nesprávne zistili skutkový stav, vykonané dôkazy nesprávne hodnotili a nevysporiadali sa s podstatnými argumentmi obhajoby. Podľa sťažovateľa krajský súd o odvolaní rozhodoval v nezákonnom zložení.

6. Sťažovateľ v prvom rade uvádza, že konajúce súdy nesprávne ustálili, kedy malo dôjsť k údajnému poslednému čiastkovému útoku. V tejto súvislosti konajúce súdy vychádzali z výpovedí svedkýň [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré však v prípravnom konaní vypovedali odlišne ako na hlavnom pojednávaní, pričom vo svojich výpovediach nedokázali vysvetliť rozpory. Sťažovateľ namieta, že konajúce súdy mu neuverili, hoci on bol vo svojich výpovediach konzistentný. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza hodnotenie týchto výpovedí okresným súdom, pričom uvádza svoje námietky k tomuto spôsobu hodnotenia výpovede poškodenej a svedkyne. Podľa výpovede poškodenej v prípravnom konaní sťažovateľ mal prísť „okolo ôsmej, štvrt' na deväť“, pričom v tom čase mala byť sama. Na hlavnom pojednávaní však vypovedala, že sťažovateľ prišiel medzi 6.15 h až 6.45 h a odišiel o približne 7.30 h s tým, že mala prísť aj svedkyňa [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ argumentuje, že na pôvodne určený čas posledného útoku mal alibi, čo však konajúce súdy nijako nezohľadnili. Sťažovateľ ďalej uvádza: „Podstatné rozpory boli aj vo výpovediach druhej svedkyne [REDAKOVANÉ], ktoré vyplývajú z nasledovných troch výpovedí, pričom v každej výpovedi vypovedala svedkyňa odlišne.

... sa jedná o účelové pozmeňovanie výpovede, tak aby tieto vzájomne súladili s výpoveďou poškodenej a neboli tak obidve nedôveryhodné.

Napriek týmto viacnásobným rozporom vo vyššie uvedených výpovediach súd na tieto rozpory pri svojom rozhodovaní neprihliadol a z týchto dôkazných prostriedkov získal dôkaz na základe ktorého ma odsúdil.“

7. Podľa sťažovateľa uvedené časové súvislosti údajného posledného čiastkového útoku sú dôležité a podstatné, keďže „sa v konaní jednoznačne preukázalo, že dňa 21. 3. 18 o 9:00 hod. som sa nachádzal v [REDAKOVANÉ] a vlak z [REDAKOVANÉ] odchádza do [REDAKOVANÉ] o 7:34 h., tak aby som ho mohol stihnúť, musel by som byť poškodenej opustiť najneskôr pred 7:00 h.“.

8. Sťažovateľ tiež namieta hodnotenie výpovedí svedkov – susedov poškodenej v bytovom dome, ktorými bolo preukázané, že „neexistovalo žiadne výtržníctvo, resp. vyčítanie z mojej strany, ktorého som sa mal údajne dopúšťať v spoločných priestoroch bytového domu poškodenej, resp. pred ním. Tohoto konania som sa mal údajne dopúšťať

v snahe vynútiť si od poškodenej súhlas na vstup do jej bytu. Ani jeden zo svedkov takéto správanie nevideli a dokonca ani len nevedeli, že poškodenej má nejakého vnuka...“. Okresný súd tieto dôkazy vyhodnotil tak, že uvedené výpovede nesvedčia o tom, že hádky medzi sťažovateľom a poškodenu neboli, ale len o tom, že ich susedia nepočuli. Takéto hodnotenie je podľa sťažovateľa v rozpore so zásadami hodnotenia dôkazov. Uvedené svedecké výpovede predstavujú dôležitý dôkaz, keďže sa nimi preukázala „*dôležitá skutočnosť, ktorá vylučuje spáchanie skutku počas celého obdobia uvedeného v žalobe, t. j. spochybňuje spáchanie všetkých ostatných čiastkových útokov.*“.

9. Konajúce súdy sa nijako nevysporiadali s dôkazmi obhajoby, ktorými sťažovateľ preukazoval, že v čase jednotlivých útokov sa nachádzal v zahraničí (fotografie z dovolení, výpis z dopravnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]). Obdobne ďalšie svedecké výpovede preukázali, že sťažovateľ vykonával zárobkovú činnosť, mal teda zabezpečený zdroj príjmov pre svoju obživu, bývanie, stravu, cestovné a pod. Týmto spôsobom sa podľa sťažovateľa preukázala absencia motívu. Sťažovateľ tiež preukázal, že v rozhodnom období bol na zahraničných dovolenkách vo Francúzsku, Švajčiarsku a v Taliansku, čo tiež svedčí o tom, že disponoval dostatkom finančných prostriedkov. Za takejto situácie je nelogické, aby sa sťažovateľ vystavoval riziku trestného stíhania za získanie zanedbateľnej peňažnej sumy. Sťažovateľ tiež dáva do pozornosti správanie poškodenej, ktorá mu dala dobrovoľne peňažný dar k narodeninám a Vianociam, čo tiež vylučuje, aby sťažovateľ proti nej páchal v uvedenom období špecifikovanú trestnú činnosť.

10. Sťažovateľ ďalej namieta, že krajský súd v konaní o odvolaní zasadal v nezákonnom zložení. Člen senátu JUDr. Štefan Novák bol v danej veci na okresnom súde sudcom pre prípravné konanie, preto nemal byť členom odvolacieho senátu. Ďalší člen senátu [REDAKOVANÉ] mal byť vylúčený z dôvodu, že sa „*dopustil trestného činu, keď... v [REDAKOVANÉ] spôsobil dopravnú nehodu pod vplyvom alkoholu...“.*

11. Sťažovateľ považuje konanie Okresnej prokuratúry Banská Bystrica za nezákonné, keďže prokurátorka pri podávaní obžaloby porušila viacero ustanovení Trestného poriadku. Podanú obžalobu považuje za nepresvedčivú a nedostatočne

odôvodnenú, je v rozpore s § 234 ods. 1, § 235 písm. c), d) Trestného poriadku. Obžaloba bola postavená len na dvoch priamych dôkazoch, „pričom hodnovernosť týchto dôkazov bola v prípravnom konaní natolko spochybnená, že postaviť obžalobu výlučne a len na takýchto spochybnených dôkazoch je nedostatočné. Jedinými priamymi dôkazmi mali byť svedecké výpovede poškodenej a jej dcéry.“. V obžalobe absentuje reakcia na konkrétne tvrdenia obhajoby, s ktorými sa prokurátorka vôbec nevysporiadala. Podľa sťažovateľa prokurátorka mala trestné stíhanie vzhľadom na dôkaznú situáciu zastaviť.

12. Sťažovateľ zároveň tvrdí, že okresný súd ho mal oslobodiť spod obžaloby v zmysle zásady v pochybnostiach v prospech obvineného. V rozsudku okresného súdu chýbajú dôkazy v jeho prospech. Sťažovateľ teda uvádza: „Ignorovaním dôkazov o mojej nevine došlo zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu k porušeniu práva na obhajobu a porušeniu práva na spravodlivé konanie a spravodlivé rozhodnutie vo veci samej...“

13. Sťažovateľ poukazuje na to, že proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu z 19. marca 2019 podal dovolanie. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), h) a i) Trestného poriadku. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti podrobne uvádza svoju dovoláciu argumentáciu, ktorá sa v podstatnom zhoduje s námietkami, ktoré uvádza v ústavnej sťažnosti.

14. Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd ako dovolací súd rozsudok krajského súdu z 19. marca 2019 zrušil z dôvodu, že rozhodoval v nezákonnom zložení. Ďalšími dovolacími námietkami sa však najvyšší súd nezaoberal. Sťažovateľ poukazuje na to, že v dovolaní žiadal zrušiť rozsudok krajského súdu a taktiež rozsudok okresného súdu vo výroku o vine a treste. Podľa sťažovateľa „NS SR mal rozhodnúť aj o ostatných dovolacích dôvodoch a vo veci sám konať a nedať tak možnosť pre opakované nezákonné rozhodnutie okresného či krajského súdu...“. Okresný súd podľa sťažovateľa konal nezákonne aj v dovolacom konaní, keď dovolanie odoslal najvyššiemu súdu až štyri mesiace po uplynutí lehoty podľa § 376 Trestného poriadku. Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd nemal presunúť zodpovednosť za rozhodnutie na okresný súd alebo krajský súd, „keďže

tieto opakovane porušili zákon. Nedá sa preto ani predpokladať, že prvostupňový a druhostupňový súd rozhodnú v danej veci nezaujato, zákonne a spravodlivo!“.

15. Pochybenie najvyššieho súdu spočíva aj v tom, že jeho rozhodnutím bol opakovane vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ poukazuje na to, že v danej veci bol vo väzbe od 21. marca 2018 do 19. marca 2019. Keďže v uvedenej veci bol zrušený rozsudok, mal byť prepustený z väzby na slobodu, *„opakované vzatie do väzby v tej istej veci nie je možné“*. Samotnú väzbu považuje sťažovateľ za nedôvodnú. V prípravnom konaní nebolo preukázané, že sa stal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, preto neexistuje ani obava z pokračovania v páchaní trestného činu. Podľa sťažovateľa základ *„rozhodnutia v trestných veciach musí byť zistený mimo dôvodnú pochybnosť, nestačí iba zistenie pravdepodobnosti, v danom smere platí pravidlo, že nedokázaná vina má v rozhodnutí súdu tak isto význam, ako dokázaná vina.“*. Sťažovateľ napokon poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu v trestných veciach, ktorá je relevantná aj v jeho trestnej veci.

16. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 75/2018 zo 16. januára 2019, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 14/2019 z 19. marca 2019, rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 77/2019 z 25. marca 2020 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 To 37/2020 zo 7. mája 2020. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil všetky napadnuté rozhodnutia a aby *„prikázal vrátiť vec na ďalšie konanie, zároveň zakázal v ďalšom porušovaní práv, pritom prikázal, aby vec bola vrátená do stavu pred porušením práv a vec vrátil na opätovné prerokovanie, alebo aby vo veci sám rozhodol a v plnom rozsahu ma oslobodil.“*

17. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že krajský súd po zrušení rozsudku z 19. marca 2019 a vrátení veci na ďalšie konanie opätovne rozhodol rozsudkom sp. zn. 5 To 37/2020 zo 7. mája 2020, ktorým *„procesné chyby neodstránil a ponechal trest, tak ako ho uložil svojim skorším rozsudkom.“*. Sťažovateľ namieta, že skutková veta

rozsudku – v časti vymedzujúcej čas spáchania jednotlivých útokov – je v rozpore s právnymi závermi, ktoré vyjadril ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 13/2013. Podľa sťažovateľa vymedzenie skutku vrátane miesta a času, keď mal byť skutok spáchaný, musí byť také, aby nemohol byť zamenený s iným skutkom. Vymedzenie skutku nemôže vychádzať len „z dohadov a špekulácií.“

Základ rozhodnutia v trestných veciach musí byť zistený mimo dôvodnú pochybnosť, nestačí iba zistenie pravdepodobnosti.“.

18. Sťažovateľ tiež žiada o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

19. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

22. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

23. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

24. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

25. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

26. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

27. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať tiež na svoju judikatúru, v zmysle ktorej rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

28. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

29. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

30. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

31. Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu zo 16. januára 2019

32. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať

o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

33. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd ako odvolací súd napadnutým rozsudkom z 19. marca 2019.

34. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 19. marca 2019

35. Sťažovateľ v tejto časti ústavnej sťažnosti namieta porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 19. marca 2019, ktorým krajský súd rozhodol o odvolaniach sťažovateľa a prokurátora. Predmetný rozsudok krajského súdu z 19. marca 2019 zrušil najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 25. marca 2020 na základe dovolania sťažovateľa.

36. Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde konanie sa začína dňom doručenia návrhu na začatie konania ústavnému súdu.

37. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

38. Podľa § 161 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť.

39. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

40. Z citovaného § 161 ods. 1 CSP vyplýva, že procesné podmienky ako základné procesné predpoklady, ktoré musia byť naplnené, aby súd mohol autoritatívne vo veci rozhodnúť, je súd povinný skúmať kedykoľvek v priebehu konania.

41. Zo skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu v dôsledku zrušenia rozsudku krajského súdu z 19. marca 2019 neexistoval predmet prieskumu ústavného súdu, o ktorom sťažovateľ tvrdil, že ním boli porušené označené práva podľa ústavy a dohovoru a ktorého zrušenia sa domáhal v petite ústavnej sťažnosti. Cieľ sledovaný ústavnou sťažnosťou vo vymedzenej časti bol takto dosiahnutý inými prostriedkami v rámci všeobecného súdnictva (na základe mimoriadneho opravného prostriedku). Uvedená skutočnosť vylučuje, aby o ochrane týchto práv v uvedenom rozsahu následne ešte rozhodoval ústavný súd (m. m. IV. ÚS 37/2014, II. ÚS 184/2014, I. ÚS 380/2018, IV. ÚS 534/2018). Ústavný súd prihliadol aj na to, že kasačné rozhodnutie – napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z 25. marca 2020 – považoval za ústavne akceptovateľné (pozri časť III.3 tohto uznesenia), preto nezistil dôvod na zrušenie tohto rozsudku, čím by došlo k zrušeniu výroku o zrušení rozsudku krajského súdu z 19. marca 2019.

42. Vzhľadom na to, že v danom prípade ide o neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky, ústavný súd konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti zastavil podľa § 161 ods. 2 CSP v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde.

III.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 25. marca 2020

43. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 25. marca 2020 rozhodol, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 14/2019 z 19. marca 2019 a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 31 ods. 4 Trestného poriadku v neprospech sťažovateľa. Najvyšší súd rozsudok krajského súdu z 19. marca 2019 zrušil a prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

44. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku z 25. marca 2020 vychádzal z predloženého spisového materiálu, z ktorého zistil, že v prípravnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 0 Tp 47/2018 rozhodoval sudca pre prípravné konanie JUDr. Štefan Novák o vzatí sťažovateľa do väzby 23. marca 2018, o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka 8. júna 2018, o ustanovení obhajcu 26. marca 2018, o opätovnom zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a o nenahradení jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka 13. augusta 2018 a o predĺžení lehoty trvania väzby do 21. decembra 2018. Vychádzal tiež zo zistenia, že krajský súd ako odvolací súd rozhodoval o odvolaní prokurátora a sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu zo 16. januára 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Babjaka a zo sudcov JUDr. Jozefa Mikluša a JUDr. Štefana Nováka, LL.M., „*teda v rozpore s § 31 ods. 4 Tr. por., nakoľko JUDr. Štefan Novák, LL.M. sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa. Vzhľadom na uvedené skutočnosti súd rozhodoval v nezákonnom zložení, čím došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por. Vzhľadom na uvedené sa najvyšší súd nezaoberal ostatnými dovolacími dôvodmi uvádzanými*

obvineným, pretože sa vzťahujú k rozhodnutiu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v nezákonnom zložení.

So zreteľom na článok 48 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, nie je rozhodujúce, či obvinený túto skutočnosť namieta v rámci riadneho alebo až mimoriadneho opravného prostriedku. Obmedzujúce ustanovenie uvedené v § 371 ods. 4 veta pred bodkočiarkou Tr. por. v prípade dovolacieho dôvodu pod písmenom b), prvého odseku § 371 (za situácie, ak vec rozhodol súd v nezákonnom zložení vzhľadom na skutočnosť, že v odvolacom konaní nebol vylúčený z konania a rozhodovania sudca, ktorú vo veci rozhodoval na súde nižšieho stupňa), je vzhľadom na uvedený ústavný článok neaplikovateľné.

Preto dovolací súd po vyslovení porušenia zákona krajským súdom v ustanovení § 31 ods. 4 Tr. por. v neprospech obvineného, zrušil napadnuté rozhodnutie, ako aj na ne obsahovo nadväzujúce rozhodnutia, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto prikázal Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.“.

45. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu na tom základe, že najvyšší súd sa nezaoberal ďalšími dovolacími dôvodmi vymedzenými v jeho dovolaní.

46. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že najvyšší súd svoj postup vysvetlil. Uviedol, že na základe spisového materiálu dospel k záveru o existencii dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, t. j. že odvolací súd rozhodol v nezákonnom zložení. Ďalšími v dovolaní vymedzenými dovolacími dôvodmi sa najvyšší súd nezaoberal, pretože sa vzťahovali na rozhodnutie súdu, ktorý vo veci rozhodoval v nezákonnom zložení. Ústavný súd uvedený postup najvyššieho súdu nepovažoval za arbitrárny. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, je logický a vyplýva z príslušných ustanovení Trestného poriadku upravujúcich konanie o dovolaní. Je prípustným vyjadrením procesnej ekonómie v tom zmysle, že zistené pochybenie krajského súdu predstavujúce dovolací dôvod

podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nebolo možné napraviť v dovolacom konaní, najvyšší súd už len na podklade tohto zistenia musel zrušiť rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Týmto zároveň vytvoril príležitosť, aby sa krajský súd opätovne zaoberal odvolacími námietkami sťažovateľa v zákonom zložení senátu, ktorý eventuálne mohol dospieť – vzhľadom na iné zloženie senátu – k iným právnym záverom. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z uvedeného hľadiska takto nemožno považovať za arbitrárny, prípadne zjavne neodôvodnený, preto je ústavne akceptovateľný.

47. Najvyšší súd zároveň postupom podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku rozhodoval o väzbe sťažovateľa vzhľadom na to, že sa na ňom vykonával trest odňatia slobody uložený rozsudkom krajského súdu z 19. marca 2019, ktorý najvyšší súd zrušil. Vzhľadom na „*dôvodnú obavu, že v prípade jeho prepustenia na slobodu by obvinený pokračoval v trestnej činnosti, keďže má sklony k jej páchaniu, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. vzal obvineného do väzby, ktorá sa vykoná v Ústave na výkon väzby v [REDAKOVANÉ]. Z obsahu spisového materiálu mal najvyšší súd za preukázané, že v danom prípade existujú skutočnosti odôvodňujúce tzv. preventívnu väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por., nakoľko obvinený bol doposiaľ trikrát súdne trestaný, z toho v dvoch prípadoch za nebezpečné vyhrážanie druhej starej matke [REDAKOVANÉ]. V predmetnej trestnej veci sa obvinený dopúšťal trestnej činnosti dlhší čas v rôznych intervaloch, o čom svedčí aj výpoveď poškodenej, preto pri ponechaní obvineného na slobode hrozí dôvodná obava, že bude aj naďalej pokračovať v trestnej činnosti vo vzťahu k rodinným príslušníkom.*“.

48. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal, že opätovné rozhodovanie o väzbe v tej istej veci nie je prípustné. Túto námietku ústavný súd neakceptoval, keďže § 380 ods. 2 Trestného poriadku predstavuje zákonný podklad pre rozhodovanie o väzbe sťažovateľa a tiež pre výrok, ktorým najvyšší súd vzal sťažovateľa do väzby. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby primerane odôvodnil, jeho právne závery sú spätne preskúmateľné, nie sú zjavne neodôvodnené. Rozhodnutie o väzbe sťažovateľa nie je výsledkom svojvoľnej aplikácie príslušných ustanovení Trestného poriadku,

preto je napadnutý rozsudok najvyššieho súdu aj vo výroku o väzbe ústavne akceptovateľný.

49. Z uvedených dôvodov ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v uvedenej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

50. Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ sa v tejto časti svojej ústavnej sťažnosti usiloval o kasáciu kasačného rozhodnutia. Ústavný súd už vyslovil (sp. zn. I. ÚS 246/2012 zo 6. júna 2012) názor na odmietnutie sťažnosti proti kasačnému rozhodnutiu, podľa ktorého sťažnosť bola podaná predčasne, keďže „sťažovateľka bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom uplatniť ochranu označeného práva aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany tohto práva, ktorého porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V danej veci sa súdne konanie nachádza v štádiu konania na okresnom súde, ktorý bude vo veci opätovne konať v súlade s názorom dovolacieho súdu.“. Podobne ústavný súd odôvodnil odmietnutie ústavných sťažností aj v ďalších svojich rozhodnutiach v obdobných veciach (pozri m. m. I. ÚS 167/2012, III. ÚS 38/2013, I. ÚS 214/2014, II. ÚS 339/2019). Tento právny názor však neplatí absolútne. Ústavný súd už zrušujúce rozhodnutia preskúmaval (pozri II. ÚS 398/08, II. ÚS 439/2015, II. ÚS 152/2016 bod 3) a robí tak aj najvyšší súd (pozri 2 Cdo 1/2013; porovnaj tiež Súkromné právo č. 10-11/2015). K tomu je však potrebné uviesť, že k zrušeniu zrušujúceho rozhodnutia dochádza iba v tom prípade, keď dôvody na tento krok sú natoľko závažné, že sa blížia zmätočným záťažiam konania, a tak znehodnocujú ďalšie konanie, alebo ak by išlo o veľmi pevnú hmotnoprávnu pozíciu preskúmaného kasačného rozhodnutia. Tieto právne závery možno primerane aplikovať aj v konaní o ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáha kasácie kasačného rozhodnutia v trestnej veci.

51. Ústavný súd neodmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a preskúmal námietky sťažovateľa smerujúce proti napadnutému

rozsudku najvyššieho súdu predovšetkým z dôvodu, že týmto rozsudkom najvyšší súd rozhodol aj o vzatí sťažovateľa do väzby vzhľadom na zrušenie rozsudku krajského súdu, pričom ústavnú udržateľnosť výroku o väzbe nebolo možné posúdiť izolovane bez vzťahu k výroku o zrušení rozsudku krajského súdu.

III.4 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu zo 7. mája 2020

52. Napadnutým rozsudkom zo 7. mája 2020 krajský súd opätovne rozhodol o odvolaní prokurátora a sťažovateľa po zrušení rozsudku z 19. marca 2019 najvyšším súdom. Krajský súd rozsudkom zo 7. mája 2020 zrušil rozsudok okresného súdu zo 16. januára 2019 vo výroku o treste a sťažovateľa sám odsúdil na trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov. Odvolanie sťažovateľa podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

53. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza, či proti rozsudku krajského súdu zo 7. mája 2020 podal dovolanie. Z ústavnej sťažnosti však vyplýva námietka sťažovateľa, podľa ktorej krajský súd v napadnutom rozsudku zo 7. mája 2020 nenapravil pochybenia, ktorých sa podľa neho dopustil už v prvom odvolacom konaní, v ktorom rozhodol rozsudkom z 19. marca 2019. Sťažovateľ obdobne namieta, že ani najvyšší súd sa nezaoberal jeho dovolacími námietkami okrem toho, že dospel k právnemu záveru o existencii dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. V ústavnej sťažnosti podrobne uviedol svoju dovolaciu argumentáciu, ktorú vymedzil ako dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), h) a i) Trestného poriadku. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ môže postupovať podobne, ako postupoval pri rozsudku krajského súdu z 19. marca 2019, t. j. podať dovolanie aj proti rozsudku krajského súdu zo 7. mája 2020, o to viac, že proti tomuto rozsudku namieta rovnaké skutočnosti ako proti rozsudku krajského súdu z 19. marca 2019. Lehota na podanie dovolania v prospech obvineného je tri roky od doručenia rozhodnutia obvinenému (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku).

54. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je kompetenciou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti predikovať rozhodnutie najvyššieho súdu týkajúce sa dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti, resp. neprípustnosti (o tom v konečnom dôsledku môže rozhodnúť iba najvyšší súd v dovolacom konaní, pozn.). Využitie všetkých prípustných opravných prostriedkov je však v súlade s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednou zo základných podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutné pre prípadný zásah zo strany ústavného súdu (porovnaj napr. IV. ÚS 334/2020).

55. Pokiaľ ide o eventuálne námietky, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu by bola považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54 a § 124 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ tiež netvrdil a ani nepreukazoval, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

56. Skutočnosť, že sťažovateľ môže podať dovolanie, v tomto momente vylučuje, aby sa námietkami sťažovateľa ústavný súd meritórne zaoberal. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytuje, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil účinný zákonný opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii, tak zakladá neprípustnosť jeho ústavnej sťažnosti.

57. Na tomto základe ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) a podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

III.5 K návrhu na ustanovenie právneho zástupcu

58. Predpokladom pre vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a ústavná sťažnosť nie je ani zjavne neopodstatnená.

59. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov pre vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

60. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú, pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a ako neprípustnú, je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z tohto dôvodu ústavný súd nevyhoviel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

61. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu